

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 129g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 10 din Legea nr. 371 din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența
juridică internațională în materie penală
(*computarea duratei arestului efectuat în străinătate*)

CHIȘINĂU

18 iulie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Iulia Vartic, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 6 iunie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 18 iulie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 10 din Legea nr. 371 din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, ridicată de dl avocat Nicu Șendrea, în interesele dlui Pavel Botnaru, parte în dosarul nr. 1-185/2023, pendinte la Judecătoria Criuleni, sediul central.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Veaceslav Suciuc de la Judecătoria Criuleni, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Dl Pavel Botnaru este învinuit de comiterea unei tâlhării, faptă incriminată de articolul 188 alin. (2) lit. b), d) și f) din Codul penal.

4. La 9 noiembrie 2021, Judecătoria Criuleni a examinat în contumacie demersul privind aplicarea măsurii preventive în privința dlui Pavel Botnaru și i-a aplicat măsura arestului preventiv pentru 30 de zile. Ca urmare a unei cereri de asistență juridică, dl Pavel Botnaru a fost reținut la 19 mai 2023 de către autoritățile din Cehia. Acesta s-a aflat în custodia autorităților cehe până la 19 iulie 2023, dată la care a fost extrădat și predat autorităților naționale.

5. La 15 august 2023, prin Încheierea Judecătoriei Criuleni, arestul preventiv aplicat dlui Pavel Botnaru a fost prelungit pentru 30 de zile. Începând cu această dată, arestul preventiv aplicat dlui Pavel Botnaru a fost prelungit de nouă ori, cu câte 30 de zile.

6. Până la ridicarea excepției de neconstituționalitate, ultima încheiere privind prelungirea arestului preventiv a fost adoptată la 10 mai 2024 de Judecătoria Criuleni.

7. La 31 mai 2024, în cadrul ședinței de judecată, dl avocat Nicu Șendrea a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 10 din Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală.

8. Printr-o încheiere din aceeași dată, judecătorul cazului a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 25 Libertatea individuală și siguranța persoanei

„[...]”

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni

[...]”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 371 din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională sunt următoarele:

Articolul 10 Computarea duratei arestului

„Durata arestului efectuat în străinătate în îndeplinirea unei cereri de asistență juridică formulate de autoritatea Republicii Moldova în temeiul Codului de procedură penală și al prezentei legi este luată în calcul în cadrul procedurii penale a Republicii Moldova și se **compută din durata pedepsei aplicate de instanța judecătorească națională.**”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției susține că norma contestată este formulată de o manieră imprecisă și neclară. Astfel, pentru că nu îndeplinește standardul calității legii în materie penală, instanțele de judecată o interpretează în mod diferit și contradictoriu.

12. De asemenea, autorul afirmă că termenul arestului preventiv începe să curgă din momentul reținerii persoanei și până la eliberarea persoanei din arest sau condamnarea acesteia de către instanța de fond. Așadar, autorul afirmă că termenul de 12 luni stabilit de articolul 25 alin. (4) din Constituție începe să curgă de la data reținerii persoanei, indiferent de situație.

13. Totuși, pe baza normei contestate, dacă persoana a fost reținută în străinătate, termenul limită de 12 luni pentru menținerea în arest începe să curgă de la data extrădării și predării persoanei autorităților naționale. Astfel, norma contestată nu are în vedere perioada aflării în arest în cazul în care persoana a fost reținută în străinătate în îndeplinirea unei cereri de asistență juridică. Această perioadă este calculată doar din durata pedepsei aplicate de instanța de judecată. Prin urmare, norma contestată permite menținerea în arest a persoanei care fost reținută în străinătate mai mult de termenul limită de 12 luni prevăzut de Constituție.

14. În fine, autorul excepției afirmă că norma contestată este contrară articolelor 1 alin. (3), 22, 23 și 25 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, ține de competența Curții Constituționale.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 10 din Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, care stabilește că durata arestului efectuat în străinătate în îndeplinirea unei cereri de asistență juridică se calculează din durata pedepsei aplicate de instanța judecătorească națională. Această prevedere nu a constituit obiectul altor sesizări la Curtea Constituțională.

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care persoana a fost reținută în străinătate și apoi extrădată autorităților naționale și care se află în arest preventiv. Astfel, Curtea consideră că norma contestată ar putea fi aplicată în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Autorul sesizării afirmă că norma contestată este contrară articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 22 (*neretroactivitatea legii*), 23 (*claritatea legii*) și 25 (*libertatea individuală și siguranța persoanei*) din Constituție.

21. Cu privire la articolul 22 din Constituție, Curtea reține că acesta garantează, în concordanță cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Articolul 22 garantează împreună cu articolele 1 alin. (3) și 23 alin. (2) din Constituție standardul calității legii penale substanțiale (a se vedea DCC nr. 13 din 14 martie 2024, § 18).

22. Curtea notează că prevederea contestată stabilește fără echivoc că durata arestului efectuat în străinătate în îndeplinirea unei cereri de asistență juridică se compută din durata pedepsei aplicate de instanța judecătorească națională. Mai mult, Curtea reiterează că condiția previzibilității este îndeplinită inclusiv atunci când justițiabilul poate deduce semnificația noțiunilor în discuție din sensul lor obișnuit, consultând Dicționarul Explicativ al Limbii Române (a se vedea DCC nr. 150 din 7 noiembrie 2023, § 22). Computarea presupune să scazi perioada de închisoare preventivă din durata totală a unei condamnări.

23. Cu referire la incidența articolului 25 alin. (4) din Constituție, autorul consideră, că durata arestului efectuat în străinătate în îndeplinirea unei cereri de asistență juridică trebuie avută în vedere la prelungirea termenului arestului, astfel încât să nu depășească 12 luni.

24. Curtea reține că articolul 25 alin. (4) din Constituție stabilește că persoanele bănuite de comiterea unei infracțiuni pot fi private de libertate pentru un termen maxim de 12 luni (a se vedea DCC nr. 129 din 13 septembrie 2022, § 24). Totodată, articolul 5 § 3 din Convenție prevede garanțiile procedurale care includ regula caracterului rezonabil al detenției preventive, reglementându-i astfel durata. Pe baza articolului 5 § 3 din Convenție, autoritățile judecătorești naționale trebuie să se asigure că detenția preventivă a unei persoane acuzate nu depășește un termen rezonabil (a se vedea DCC nr. 23 din 2 martie 2023, § 22).

25. În jurisprudența sa, Curtea a menționat, făcând trimitere la jurisprudența Curții Europene, că perioada care trebuie luată în considerare pentru a determina durata detenției preventive în sensul articolului 5 § 3 din Convenție începe din ziua în care persoana este transferată ca urmare a unei cereri de extrădare și plasată în detenție provizorie în statul solicitant (a se vedea DCC nr. 115 din 11 octombrie 2018, § 14). Mai mult, Curtea Europeană a subliniat că nici articolul 5 § 3, nici o altă prevedere din Convenție nu creează o obligație generală pentru un stat membru să aibă în vedere durata detenției preventive într-un stat terț pentru calcularea duratei totale a detenției preventive (a se vedea *Zandbergs v. Letonia*, 20 decembrie 2011, § 63).

26. Această constatare a fost reiterată de Curtea Europeană în cazul *Gilanov v. Republica Moldova*, 13 septembrie 2022, în care reclamantul s-a plâns, *inter alia*, că detenția de mai mult de 30 de zile în Belarus, ca urmare a cererii de extrădare, nu a fost avută în vedere la calcularea perioadei de valabilitate a ordinului său de arest (§ 51). De asemenea, Curtea Europeană a menționat că doar după ce autoritățile naționale aveau control asupra reclamantului, acestea puteau să-și asume un spectru deplin de obligații în privința lui în contextul detenției preventive pe baza articolului 5 § 1 (c) din Convenție, inclusiv obligațiile prevăzute de paragrafele 3 și 4 din articolul 5. În consecință, Curtea Europeană a considerat că practica tribunalelor naționale de a calcula durata „detenției” din momentul în care persoana este privată de libertate de autoritățile naționale – *i.e.* din momentul extrădării în acest caz – corespunde exigențelor articolului 5 § 1 din Convenție (a se vedea *Gilanov v. Republica Moldova*, 13 septembrie 2022, §§ 54-56).

27. Așadar, Curtea nu constată existența unei ingerințe în articolul 25 din Constituție.

28. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 10 din Legea nr. 371 din 1 decembrie 2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală, ridicată de dl avocat Nicu Șendrea, în interesele dlui Pavel Botnaru, parte în dosarul nr. 1-185/2023, pendinte la Judecătoria Criuleni, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 18 iulie 2024
DCC nr. 82
Dosarul nr. 129g/2024*